

REPUBLIKA HRVATSKA
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA
GRAD IVANEC
GRADONAČELNIK

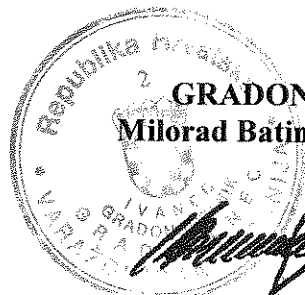

KLASA: 612-01/15-01/01
URBROJ: 2186/12-02/02-15-02

Ivanec, 15.04.2015.

Na temelju članka 64. Statuta Grada Ivanca („Službeni vjesnik Varaždinske županije“ br. 21/09,12/13,23/13 – pročišćeni tekst) Gradonačelnik Grada Ivanca , donosi slijedeći

ZAKLJUČAK

Utvrđuje se Analiza rada Narodnih knjižnica u varaždinskoj županiji u 2014. godini, te se dostavlja Gradskom vijeću na razmatranje i usvajanje.

 GRADONAČELNIK
Milorad Batinić, dipl.ing.

Gradska knjižnica i čitaonica
„Metel Ožegović“ Varaždin
Županijska matična služba
j_stimac@net.hr
tel. 042-212-767
Trg slobode 8a
42000 Varaždin
Varaždin, 27.3.2015.

REPUBLIKA HRVATSKA
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA
GRAD IVANEC

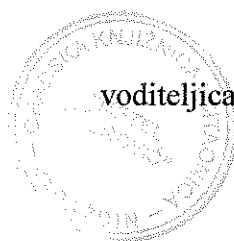
Primljeno: 30.03.2015.		
Klasifikacijska oznaka	Dj. red.	
612-04/15-01/01		
Uredžbeni broj	Str.	vrij.
380-15-1		

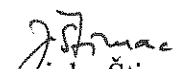
Osnivačima narodnih knjižnica
u Varaždinskoj županiji

Poštovani!

Sukladno čl. 17. Pravilnika o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (Narodne novine br. 43/2001.) u privitku vam šaljem na uvid Analizu rada narodnih knjižnica u Varaždinskoj županiji za 2014. godinu.

S poštovanjem,

Jasminka Štimac
voditeljica županijske matične službe

Gradska knjižnica i čitaonica
„Metel Ožegović“ Varaždin
Županijska matična služba
Trg slobode 8a
42000 Varaždin
Br. 5-9/2015.
Varaždin 12.3.2015.

ANALIZA RADA NARODNIH KNJIŽNICA U VARAŽDINSKOJ ŽUPANIJI ZA 2014. GODINU

Varaždinska županija najstarija je hrvatska županija i spominje se već 1181. godine. Prostire se na površini od 1.262 km² i zauzima 2,2 % ukupnog teritorija Republike Hrvatske.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine ima 175.951 stanovnika¹ i jedna je od manjih županija. Varaždinska županija ima ukupno 28 jedinica lokalne samouprave te 302 naselja. Ima šest gradova² i dvadeset i dvije općine³.

UVOD: MREŽA KNJIŽNICA – OSVRT

Iako je organiziranje knjižnične djelatnosti u jedinicama lokalne samouprave zakonska obveza, u Varaždinskoj županiji samostalne narodne knjižnice osnovane su samo u Ivancu, Lepoglavi, Ludbregu, Novom Marofu i Varaždinu, odnosno u 83 % gradova. U općinama nije organizirana knjižnična djelatnost što znači da je nepokrivenost 100 %-tna.

Planiranje proširenja mreže narodnih knjižnica bez suglasnosti jedinica lokalne samouprave je neutemeljeno, a tijekom godina se pokazalo da i sredine koje su same inicirale organiziranje knjižnične djelatnosti, unatoč podršci struke, iz financijskih su razloga morale odustati.

Varaždinske Toplice jedini je grad bez knjižnice. Još je 1990-ih Gradska knjižnica Novi Marof otvorila u Varaždinskim Toplicama svoj Ogranak koji je ubrzo bio zatvoren jer u zimskim mjesecima nije omogućeno ni grijanje. Činilo se da će 2009. konačno dobiti svoju narodnu knjižnicu u obnovljenoj zgradi nekadašnje škole jer je od matične Gradske knjižnice i čitaonice „Metel Ožegović“ zatražena suglasnost za njezin rad. Ravnatelj i voditeljica Županijske matične službe osobnim su se uvidom uvjerali da u prostoru koji se uređivao ne postoji ni najnužniji inventar, ni knjižnični fond, računalna oprema, stručni djelatnik, a ni minimalna financijska sredstva nisu bila osigurana. Iako im je ponuđen značajan početni fond, računalo i program za knjižnično poslovanje, nakon lokalnih izbora, Grad Varaždinske Toplice, suočen s financijskim poteškoćama, definitivno je odustao od svoje knjižnice.

¹ http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_03/H01_01_03.html, 6.3.2015.

² Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Novi Marof, Varaždin, Varaždinske Toplice

³ Bednja, Beretince, Breznica, Breznički Hum, Cestica, Donja Voća, Gornji Kneginec, Jalžabet, Klenovnik, Ljubešćica, Mali Bukovec, Martijanec, Maruševac, Petrijanec, Sračinec, Sveti Đurđ, Sveti Ilija, Trnovec Bartolovečki, Veliki Bukovec, Vidovec, Vinica, Visoko

Knjižnična djelatnost nije organizirana ni u 22 općine, unatoč tradiciji. Još su 1980-ih djelovale male, područne knjižnice u Vinici i Petrijancu (u sklopu varaždinske Knjižnice) te u Bednji i Klenovniku (u sklopu ivanečke Knjižnice). Bez minimalnih radnih uvjeta i stalnog financiranja, djelatnost se postepeno gasila, sve dok sasvim nije zamrla.

Varaždinska Gradska knjižnica 1970-ih i 1980-ih godina bila je prepoznatljiva po 30-ak knjižnih ormarića u različitim sredinama (tvornicama i njihovim dislociranim pogonima, domovima za starije u Varaždinu i Jalžabetu, knjigama su se snabdijevali pojedini bolnički odjeli, zatvor...), a s vremenom ni za takav oblik djelatnosti nije postojalo zanimanje. Svoje su ormariće zatvarale i druge narodne knjižnice na području današnje Županije.

Na inicijativu Općine 2002. varaždinska Gradska knjižnica otvara u Visokom knjižnu stanicu. Po sličnom modelu 2003. nastoje se otvoriti knjižnice u Vidovcu i Cestici, ali su s vremenom sve tri općine odustale od svojih planova.

U Varaždinskoj županiji dobro je razvijena mreža školskih knjižnica (41 OŠ, 11 SSŠ, 1 Učenički dom). Organizirane su prema zahtjevima knjižničarske struke i gotovo u svima radi diplomirani knjižničar. Uvođenjem informatizacije i profesionalnim organiziranjem brojne su školske knjižnice postale prepoznatljive i po svojoj otvorenosti i spremnosti na suradnju. Pokrenutim projektima (Čitajmo mi u obitelji svi, Tulum s(l)ova, Čitanjem do zvijezda...) sve su više okrenute obiteljima i lokalnoj zajednici pa su potrebe za osnivanjem općinskih knjižnica još slabije izražene.

Rezultati povremenog anketiranja potvrđuju da u općinama ne postoje potrebe za organiziranjem knjižnične djelatnosti. Izuzetak je općina Martijanec koja se trudi stvoriti uvjete za uvođenje kulturnih sadržaja pa se očekuje da će se tu situacija uskoro promijeniti.

Specifične su knjižnice pri župnim uredima. Župna knjižnica otvorena je 2001. u Trnovcu na inicijativu vlč. Hadrovića uz financijsku pomoć Općine Trnovec Bartolovečki. Knjižnica djeluje u župnom prostoru kao javna, narodna knjižnica, iako nije registrirana. Po istom je modelu otvorena 2007. knjižnica u varaždinskom naselju Kučan Marof u podrumu Župne crkve Uskrsnuća Isusova. Ove knjižnice nisu u nadležnosti Županijske matične službe, iako im je, u vrijeme osnivanja, pružena stručna pomoć.

I. MREŽA KNJIŽNICA – STANJE

U Varaždinskoj županiji u mjestu stanovanja knjižnična usluga organizirana je za 91.427 stanovnika, odnosno za 52 % mještana. Neznatno povećanje odnosi se na naselje Poljanec koje više ne pripada općini Martijanec već gradu Ludbregu⁴.

Profesionalno su organizirane samostalne knjižnice u pet gradova (Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Novi Marof i Varaždin u kojem je i Ogranak Banfica u rubnom gradskom naselju). Druge ustrojbene jedinice ne postoje. Varaždinska Gradska knjižnica, središnja knjižnica u Županiji, ne planira uvođenje bibliobusne službe jer joj je prioritetna izgradnja nove zgrade u kojoj će moći planirati daljnji profesionalni razvoj.

II. PRISTUP, PROSTOR, OPREMA

Knjižnice u Lepoglavi i Novom Marofu preseljenjem na nove lokacije dobile su lijepe novoopremljene prostore bez kojih je nezamisliv kulturni život tih gradova. U Ivanju je 2007. javnosti predstavljen projekt adaptacije i dogradnje višenamjenskog prostora u kojem bi, osim Gradske knjižnice, bilo smješteno Pučko otvoreno učilište „Đuro Arnold“, Radio Ivanec, Zavičajni muzej, Galerija, Kinodvorana, poslovni prostori te prostori za udruge. Razigrana

⁴ <https://uprava.gov.hr/vijesti/podaci-za-lokalne-izbore-2013-na-dan-17-travnja-2013/393>

asimetrična građevina (prizemlje i tri kata), ukupne površine 3351 m², bila bi opremljena staklenim dizalom. Idejni projekt radila je Arhitektonska radionica d. o. o. iz Čakovca, a u srpnju 2007. predstavljen je javnosti. Tada je iskazana potreba da se napravi dopuna za podrumске prostore, ali su sve daljnje aktivnosti odgođene.

Gradska knjižnica u Ludbregu se u 2014. javila na natječaj Ministarstva kulture za financijska sredstva za izradu natječajne dokumentacije za Idejni i Glavni projekt buduće zgrade, a i u Varaždinu postoje planovi o izgradnji nove knjižnice na već utvrđenoj lokaciji. Do realizacije tih dugoročnih planova, knjižnice u Ivancu, Ludbregu i Varaždinu trebat će naći rješenje za dodatne spremišne prostore za smještaj svojih zbirki.

Gradske knjižnice koriste ukupni prostor od 2645 m² što je za 24 m² povećanje u odnosu na prethodnu godinu. Kvadratura je povećana u Gradskoj knjižnici u Ludbregu u kojem je u novoopremljenom prostoru otvorena igraonica. Time je ujedno za 24 m² povećan ukupni prostor za korisnike, a za 10 je povećan i broj sjedećih mjesta.

Narodne knjižnice u Varaždinskoj županiji imaju ukupno 84 računala od kojih je 50 namijenjeno korisnicima. Broj računala ovisi i o raspoloživom prostoru knjižnica. Informatička oprema brzo zastarijeva pa je redovito treba obnavljati. U Ivancu je u 2014. bilo tri računala manje, od kojih 2 za korisnike. Povećan je broj pristupnih mjesta za internet (+1) i omogućen je pristup bežičnom internetu. Računalima najopremljenija knjižnica, prema broju korisnika, je Gradska knjižnica u Lepoglavi u kojoj prosječno jedno računalo koristi 53 korisnika. U Županiji 15.160 članova knjižnice koristi 50 računala, u prosjeku je 303 korisnika na jedno računalo. U 2014. u narodnim knjižnicama bilo je 5 pisaa manje u funkciji (3 manje u Ivancu, od kojih je jedan bio za korisnike te 2 u Lepoglavi). Broj skenera ostao je nepromijenjen. U Županiji nije nabavljena oprema za slijepe i slabovidne. Korisnici nemaju mogućnost samozaduživanja knjiga i ne koriste se knjigomati.

Sve narodne knjižnice su profesionalno organizirane. Četiri koriste knjižnični program Metel win, a jedna Crolist.

Boljom organizacijom prostora u 2014. godini povećan je broj dužnih metara polica u Ivancu, a dodatne police nabavljene su i za novi prostor u Ludbregu.

Za 12 sati povećana je tjedna otvorenost Gradske knjižnice u Novom Marofu.

Knjižnice su maksimalno uređene u estetskom i funkcionalnom smislu. Postala su ugodna mjesta u kojima korisnici rado provode svoje slobodno vrijeme pa im se nastojalo osigurati što više sjedećih mjesta za rad. Nedovoljna kadrovska ekipiranost utječe na otvorenost pojedinih knjižnica ili odjela. U Ivancu i Lepoglavi zaposlena su samo dva stručna djelatnika pa je tjedna otvorenost ograničena na 40 sati. To znači da je Standard za narodne knjižnice djelomice ispunjen, samo 67%. Unatoč postignutoj većoj tjednoj otvorenosti u Novom Marofu, 2014. godine Standard je tek djelomice ispunjen, 86%. U Varaždinu Odjel za mlade i stranu literaturu otvoren je samo u jednoj smjeni, a jednako je tako i u Ogranku Banfica koji je u rubnom gradskom naselju.

III. A - KNJIŽNIČNA GRAĐA – ZBIRKE I NABAVA KNJIGA

Sve narodne knjižnice imaju bogate posudbene zbirke i brinu o zavičajnoj baštini. Knjižna građa sastoji se od 397.331 knjige i 7.264 svezaka periodike, ukupno 404.595 sveska tiskane građe. Podaci su usklađivani s godišnjim izvješćima narodnih knjižnica, iako je metodologija prikupljanja podataka u različitim knjižnicama drugačija. Posudbeni fondovi su aktualni i u relativno dobrom stanju. Iz sljedeće se tabele vidi da su i po svojoj veličini u skladu sa Standardima ili su ih nadmašili. Jedino u Lepoglavi knjižni fond je manji, ali se očekuje da će iduće godine i tamo biti dostignuti Standardi. U Lepoglavi i Ludbregu časopisi se trajno ne čuvaju niti se ne obrađuju.

Grad	Broj stanovnika	Tip knjižnice	Br. knjiga po stanovniku prema Standardima	stanje	Potrebe prema Standardima
Ivanec	13.758	5. tip	2,5	36.317	34.395
Lepoglava	8.283	6. tip	3	23.816	24.849
Ludbreg	9.194	6. tip	3	46.805	27.582
Novi Marof	13.246	5. tip	2,5	49.778	33.115
Varaždin	46.946	3. tip	2	247.827	93.892

Varaždinska Gradska knjižnica, kao središnja knjižnica u Županiji, morala bi imati jednu knjigu po stanovniku Županije (175.951) pa su i po tom kriteriju Standardi višestruko nadmašeni.

Prema Standardima, u narodnim knjižnicama trebale bi biti organizirane zbirke multimedijske građe s početnim fondom od 500 jedinica. Knjižnica u Ludbregu taj standard još nije postigla. Opremljenu mediateku trebale bi imati samo knjižnice 3. tipa, dakle samo ona u Varaždinu, ali prilikom opremanja novih knjižnica u Lepoglavi i Novom Marofu i za te je knjižnice nabavljena suvremena oprema. Prigodom otvaranja Gradske knjižnice u Novom Marofu, predstavljena je zbirka slika pretežno zavičajnih autora, a svojevrsnu artoteku ima i varaždinska Gradska knjižnica.

Prema Standardima u Varaždinskoj županiji igroteku bi trebala imati jedino knjižnica u Varaždinu. Zbirka je sve bogatija, ali se igračke ne posuđuju izvan knjižnice. Skromne zbirke igračaka imaju i druge narodne knjižnice jer su otvorene za korisnike najmlađe dobi, ali ih ne obrađuju.

Ukupno je u narodnim knjižnicama 13.776 jedinica neknjižne građe, uključujući i 789 igračaka. Posebne zbirke oblikovane su u svim knjižnicama, a posebno valja istaknuti one zavičajnog karaktera u kojima je prikupljeno više od 10.000 jedinica.

Tijekom 2014. nabavljeno je 14.515 knjiga. U odnosu na prošlu godinu zabilježen je pad nabave (-658 knjiga) i to u svim vrstama nabave. Manje je knjiga nabavljeno za odrasle, a nabavljene su knjige na sedam jezika. U ukupnoj nabavi darovanih i otkupljenih knjiga bilo je 24 %.

Otkup Ministarstva kulture je također manji (-606 knjiga), a u ukupnoj nabavi zastupljen je s 9 %. Otkup građe je koristan, ali bi trebao biti limitiran i prilagođen pojedinim knjižnicama.

III. B KNJIŽNIČNA GRAĐA – NABAVA PERIODIKE I DRUGE GRAĐE, OTPIS

Broj naslova periodike u svim narodnim knjižnicama Varaždinske županije je zadovoljavajući i neznatno je veći u odnosu na prošlu godinu. Zastupljeni su časopisi za djecu, mlade i odrasle.

Građa na suvremenim medijima – AV i e-građa nabavljala se manje (-715 kom.), a povoljnija je bila nabava igračaka (+46).

Otpis knjiga proveden je u Ludbregu, Novom Marofu i Varaždinu i ne prelezi dozvoljene količine. Periodika nije otpisivana, a manju količinu AV i elektroničke građe otpisale su jedino knjižnice u Novom Marofu i Varaždinu.

IV. KORIŠTENJE I KORISNICI

U Varaždinskoj županiji u narodnim knjižnicama evidentirano je 15.160 članova (-817). Manji pad evidentiran je u Gradskoj knjižnici Ivanec. Ocjenjuje se da je broj članova

zapravo puno veći i kod nekih drugih knjižnica jer istu člansku iskaznicu koriste članovi iste obitelji. Sve knjižnice ne prate podatke o članovima prema spolu i dobi. Obuhvat korisnika knjižnice u odnosu na broj stanovnika gradova kreće se od 10 do 22 %. Prema Standardima, njihov bi broj trebao biti 15 % od broja stanovnika pa je još uvijek nedovoljno učlanjenih u Lepoglavi (10 %) i Novom Marofu (10 %).

Iz statističkih tabela koje se prate ne mogu se iščitati trendovi u strukturi korisnika. Pojedine knjižnice imaju besplatan upis za novorođenu djecu, za učenike prvih razreda, a nezaposleni i umirovljenici, ali i neke druge kategorije korisnika, naročito socijalno ugrožene osobe, imaju pogodnosti kod upisa. U gradovima u kojima su otvorene novoosnovane srednje škole (Ludbreg, Novi Marof) pojačan je broj učlanjenih učenika budući da još nemaju svoju školsku knjižnicu.

Godine 2014. Županijska matična služba sudjelovala je u istraživanju kojim se željelo saznati kakve su čitateljske navike srednjoškolaca pa se tom prigodom utvrdilo da su u Gradsku knjižnicu i čitaonicu „Metel Ožegović“ upisani učenici iz četiriju županija.

Po prvi puta se u knjižnice upisalo 2.278 članova. Knjižnicu više koriste osobe ženskog spola, a osoba starijih od 65 godina više je od 960. Sve knjižnice u statistikama ne prate ove podatke.

Posuđeno je više od 350.000 jedinica građe izvan knjižnice i više od 22.000 knjiga u knjižnici. Zanimanje za neknjižnu građu opada. Razlog tome može biti slabija nabava, ali i dostupnost građe preko interneta jer opada i broj međuknjižnične posudbe drugim knjižnicama, kao i posudba od drugih.

Ukupan broj posjeta korisnika sve knjižnice ne bilježe, kao ni broj virtualnih posjeta. Sve knjižnice još nemaju svoju mrežnu stranicu, ali će se to vjerojatno uskoro promijeniti.

Događanja u knjižnici su brojnija negoli prethodne godine. Više je održano programa za odrasle (+6), a naročito za djecu (+195) što potvrđuje da se kontinuirano provode različite kulturne, obrazovne, rekreativne i kreativne aktivnosti za različite dobne skupine. U velikoj mjeri knjižnice svoje programe financiraju same.

Pristup internetu omogućen je u svim narodnim knjižnicama i djelatnicima i korisnicima. Sve knjižnice uslugu ne naplaćuju. Teško je utvrditi koliki je broj riješenih informacijskih zahtjeva jer o tome svi ne vode evidencije. Narodne knjižnice Varaždinske županije ne sudjeluju u projektu *Pitajte knjižničare*, a jedino knjižnica u Lepoglavi ne provodi organiziranu edukaciju korisnika.

IV. PRIHODI I RASHODI

Ukupni prihodi narodnih knjižnica Varaždinske županije u 2014. godini iznosili su 6.447.721,00 kuna što je za 330.098,00 kuna manje negoli prethodne godine.

Sredstva osnivača iznosila su 72 %, Varaždinske županije 1 %, Ministarstva kulture 12 %, vlastiti prihod 13 % i ostali izvori 2 %.

Za nabavu knjižnične građe izdvojeno je 1.215.043,00 kuna što je za 57.470,00 kuna manje negoli 2013. Uspoređujući s prošlom godinom, u 2014. su sredstva osnivača bila manja i iznosila su 22 % (-2 % u odnosu na prethodnu godinu), Županije 6 %, Ministarstva kulture 47 %, vlastiti prihod bio je 15 % (+1% u odnosu na prethodnu godinu). Sredstva iz ostalih izvora iznosila su 10 % (+2 % u odnosu na prethodnu godinu) ukupnog iznosa i osigurala ih je jedino varaždinska Gradska knjižnica. Najproblematičnije je financiranje nabave knjižnične građe u Ivancu koji već godinama ne osigurava potreban udio. Sredstva nisu dovoljna da bi se nabavila građa prema potrebama korisnika, naročito ne građa na različitim medijima.

Ukupni rashodi iznosili su 6.482.914,00 kuna što je manje u odnosu na prethodnu godinu (-185.979,00 kuna). Veća sredstva utrošena su jedino na programsku djelatnost.

V. ZAPOSLENICI

U Varaždinskoj županiji u narodnim knjižnicama u 2014. radilo je 38 djelatnika. Prividno povećanje evidentirano je u Ivancu u kojem je administrativno i tehničko osoblje radilo skraćeno i to 20-30 % radnog vremena, dok je jedna djelatnica radila samo 2 sata tjedno. Radno vrijeme je maksimalno prilagođeno korisnicima, u odnosu na broj stručnih djelatnika. Zamijećena je nepovoljna kadrovska struktura djelatnika prema obrazovanju. U jednakom bi omjeru trebali biti zastupljeni diplomirani knjižničari i pomoćni knjižničari, dok svi djelatnici u Ludbregu imaju SSS. U Ivancu i Lepoglavi pomoćnih knjižničara nema. Struktura djelatnika prema knjižničarskim zvanjima popravljena je u Lepoglavi (doškolovanje) i Varaždinu (zamjena za umirovljenog djelatnika). Prema stručnim knjižničarskim zvanjima zastupljenost je sljedeća: 11 pomoćnih knjižničara (SSS), 2 knjižničara (VŠS), 16 diplomiranih knjižničara (VSS), 1 djelatnik nema potrebno formalno stručno obrazovanje.

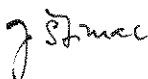
Nijedna od narodnih knjižnica nema dovoljan broj stručnih djelatnika prema *Standardima za narodne knjižnice* pa je kadrovska situacija nepovoljna i u pogledu stručnog obrazovanja i u pogledu broja zaposlenih. Potrebe za stručnim djelatnicima variraju ovisno o kriteriju po kojem se iskazuju - prema broju stanovnika grada, prema godišnjoj posudbi, prema veličini fonda, prema broju članova, a u središnjoj knjižnici treba uzeti u obzir i specijalne zadaće koje obavlja jer je matična ustanova za sve narodne i školske knjižnice u Varaždinskoj županiji.

Najteža kadrovska situacija je u Ivancu u kojem je, nakon umirovljenja prijašnje ravnateljice, broj djelatnika smanjen.

Varaždinska gradska knjižnica djeluje na tri lokacije, a svi njezini odjeli kao npr. Odjel za mlade i Odjel strane literature te Ogranak Banfica zbog nedostatka djelatnika ne mogu imati cjelodnevnu otvorenost.

Voditeljica Županijske matične službe:

Jasminka Štimac, dipl. knjiž.

Ravnatelj:

Mario Šoštarić, dipl. knjiž.

